

[b4v] *Hoe Appollonius ontfanghen wort van enen visscher als hij uuter zee quam scipbrokich, ende hoe hi vanden visscher ghewesen wort totten cony[n]ck*¹ *Altistrato van Penthapoli[t]anen.*²

[6]

[E]nde die wile dat hi aldus teghen hem selven sprack, soe sach hij enen jonghen stercken visscher, een vrom man, coemen tot hem wert, die een zee pije³ aen hadde.⁴ Ende want hem dye noot seer dwanc, soe viel Appollonius voer dese visschers voeten ende seide met [bidden ende screien]⁵ ende tranen: “O, ghi, wie dat ghi sijt, ontfermt mi naecte, die inder zee bedorven ben, die van gheen clein gheslacte⁶ maer van groter edelre coemste⁷ gheboeren ben.⁸ Ende op dat ghi weten moecht wie datstu⁹ behulpelick nu moghet wesen, ic ben Appollonius van Thyro, prince vanden lande.¹⁰ Ick bidde u dat ghi mijn lijf ende mijn leven behulpelick wilt sijn.”¹¹

Als dese visscher sach dat weesen ende ghedaente van desen jonghelinck, soe wort hi medelijden met hem hebbende ende nam

1. Snellaert 1493: conyck

2. Snellaert 1493: Penthapolianen

3. De kleding die de visser draagt, wordt onduidelijk beschreven, maar zal vermoedelijk bestaan hebben uit een wollen hemd dat de benen grotendeels bloot laat en daarover heen een overkleed ter bescherming tegen regen en wind.

4. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: Hec dum loqueretur appollonius aspexit iuuenem venientem contra se quendam robustum piscatorem sordido sago coopertum

5. Snellaert 1493: met biddende ende screi ende tranen

6. gheslacte = gheslachte — Dit komt vaker voor en wordt daarom niet in de tekst verbeterd.

7. coemste: afkomst

8. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: cogente necessitate prostravit se ad pedes eius profusisque lacrimis ait Miserere quicumque es nudo naufrago non humilibus parentibus sed notabilibus genito

9. *Die gesten van Romem*: dat gi / dat ghi

10. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: et vt scias cui misereris ego sum tyrus appollonius patrie mee princeps

11. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: deprecor te auxilium vite mee.

hem op ende leyden in sijn huys. ¹ Hi gaf hem teten ² ende dede hem alsoe hi best conste ende mochte. ³ Op dat hi hem volmae[c]telick ⁴ sine gonste toenen soude, soe toech hi sijn sloef ⁵ uut ende deelden aen tween ende gaf die een helft Appollonio, segghende: “Neemt voer goet dat ick hebbe ende gaet inder stadt. ⁶ Daer suldi bi aventuren vinden ⁷ die u bermhertich ende behulpelic sullen weesen. ⁸ Ende ist dat ghi daer nijet ⁹ en vint, soe [c1r] coemt weder hier tot mi, ende ic sal u mijn armoede half deylen. ¹⁰ Ghi sultet alsoe goet hebben als ick. Wij sullen tsamen wisschen. ¹¹ Ick vermaen u alleen: Ist dat u God ende die Aventure weeder set in uwe waerdicghe staet, soe wilt myns armoeden ghedencken ende niet versmaden.” ¹²

Appollonius antwoerde: “Ist dat ic dit verghete, soe bid ic God dat ic weder bederven moet in die zee ende uwes gelijc niet vinden.” ¹³

Ende aldusdanige reden tsamen sprekende, ¹⁴ soe wijsde die visscher hem den wech nader stat toe. ¹⁵

1. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: Piscator vt vidit speciem iuuenis misericordia motus erigit illum et duxit infra tecta domus

2. teten: te eten

3. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: posuit epulas quas habere potuit

4. Snellaert 1493: volmaetelick

5. sloef: overkleed

6. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: et vt plenius sue pietati satisfaceret exuens se tribunarium in duas partes diuidens vnam dedit iuueni dicens. Tolle quod habeo et vade in ciuitatem

7. bi aventuren vinden: als u geluk heeft mensen vinden

8. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: ibi inuenies forsitan qui tui misereatur

9. nijet: niets of niemand

10. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: si non inueneris huc ad me reuertere paupertas quecunque sufficiat.

11. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: Piscemur simul — wisschen = visschen

12. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: illud tantum admoneo te vt si quando dignitati tue redditus [n7ra] fueris ne despicias tribunarij paupertatem

13. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: Appollonius Si non memor fuero iterum naufragium patiar nec tui similem inueniam.

14. *Die gesten van Romem*, ed. Leeu 1481 en ed. Van der Meer 1483: callende te samen; ed. Van Os 1484: te samen sprekende

15. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: [13] et hec dicens demonstrata sibi via carpens igitur portas ciuitatis ingreditur

Doe hi ter poerten in quam, so wort hi denckende hoe dat hi bidden woude om nootdruft ¹ sijns levens te crighen. ² Siet, daer quam een naect kint met frasschen ³ behanghen, sijn hoofd met oly besmeert, ende riep over alle die straten: “Hoert alle, mannen edele ende onedele, die van binnen sijn of van buten, ⁴ pellegrims of knechten, soe wye genoechte wil hebben als van wasschen, springen, ⁵ wrastelen of kaetsen, die coem ter ⁶ vinmasie!” ⁷ Dat is tot alsulke plaetse, die daer toe geordineert ⁸ is.

Als Appollonius dit roepen hoerde, soe ginc hi int bat. ⁹ Hi dede syn zee pye of sloef uut, ¹⁰ hi sme[er]de ¹¹ hem ende sochte een sijns ghelijc om te wrastelen, maer hi en vant ¹² niemant soe vroem ¹³ als hi was. ¹⁴

Ter stont daer na soe quam Altistratus, die coninc vanden la[n]de, ¹⁵ daer i[n] ¹⁶ met weel ¹⁷ knechten, ende hi begonste met sinen knechten

-
1. nootdruft: waaraan hij dringend behoefte had
 2. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: Dumque cogitaret vnde peteret auxilium vite
 3. frasschen: handdoeken [?]
 4. van binnen: inwoners van de stad; van buten: vreemdelingen
 5. springen: dansen ?
 6. Idem in *Die gesten van Romem*. Ook de *Gesta romanorum* in de druk van Ulrich Zel, Keulen ná 1472 en Johan van Westfalen, Leuven 1484 lezen “gramasium”. Keller 1842 en Oosterley 1872 editeren / emenderen ‘gymnasium’.
 7. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: vidit per plateam puerum nudum currentem oleo caput vnctum sabano precinctum voce magna clamantem et dicentem. Audite omnes audite peregrini et serui qui abluunt vultu pergat gramasium
 8. geordineert: ingericht
 9. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: Audito hoc Appollonius exuens se tribunarium. ingreditur lauacrum — bat: badhuis
 10. In het gymnasium kan Appollonius zich naakt vertonen als de goedgebouwde jongeman die hij is, en ziet hij er niet meer uit als een zwerver.
 11. Snellaert 1493: smereede — verbeterd op basis van *Die gesten van Romem* — Appollonius smeert zich in met olie om te gaan worstelen.
 12. *Die gesten van Romem*: vant daer
 13. soe vroem als hi was: van zijn postuur
 14. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: vtitur liquore et dum singulos intuetur querit sibi parem nec inuenit
 15. Snellaert 1493: laude
 16. Snellaert 1493: int
 17. weel = veel

te kaetsen of met den bal te spelen om te proven. ¹ Appollonius dye mengeden hem hier met-[c1v]ten coninck ende sloech ² hem den bal soe soetelick op. ³ Die coninck sloechen uut ende Appollonius keerden ⁴ weder aefsch ⁵ in. ⁶

1. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: et subito altistrates rex totius regionis ingressus est cum turba famulorum — om te proven: bij wijze van lichamelijke oefening

2. sloech ... op: De vertaler van *Die gesten van Romen* is als sportverslaggever net zo betrouwbaar als wijlen Theo Koomen. In de *Gesta romanorum* en de historia is sprake van een vangbal in de loop.

3. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: Cum rex ludum spere cum seruis suis exerceret admisit se appollonius regi et decurrentem sustulit speram

4. *Die gesten van Romen*: keerden constelic / keerden constelick / keerden constellik

5. Appollonius keerden weder aefsch in: Appollonius retourneerde de bal.

6. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: et subtili velocitate percussam ludenti regi remisit